

IOM als internationale organisatie

De relatie tussen de Nederlandse overheid en IOM wordt in belangrijke mate bepaald door het feit dat IOM een internationale organisatie is.

IOM International Organization for Migration
IOM Internationale Organisatie voor Migratie

IOM als internationale organisatie

De relatie tussen de Nederlandse overheid en IOM wordt in belangrijke mate bepaald door het feit dat IOM een internationale organisatie is.

Wanneer de term 'internationale organisatie' wordt gebruikt, wordt een specifieke rechtsvorm in het internationale recht bedoeld. Bij deze vorm wordt ook wel gesproken van 'intergouvernementele organisatie'.

Kenmerken internationale organisatie

Internationale organisaties worden in het algemeen opgericht door middel van een verdrag tussen twee of meer staten met een specifiek doel voor ogen. De staten die het verdrag hebben gesloten zijn dan lidstaat van de internationale organisatie. In het verdrag staat beschreven voor welke staten lidmaatschap open staat. Is het bijvoorbeeld een organisatie waar in principe alle staten ter wereld aan mogen deelnemen (VN), of beperkt tot een bepaald geografisch gebied (EU, Afrikaanse Unie) of tot een bepaald aandachtsgebied (bijv. OPEC).

Deze rechtsvorm is wezenlijk anders dan die van andere soorten organisaties, zoals ngo's of commerciële bedrijven; ook deze kunnen internationaal opereren, maar dit maakt hen nog niet tot een 'internationale organisatie'.

In het internationale recht wordt een internationale organisatie erkend als partij. Een internationale organisatie is aansprakelijk voor haar eigen daden, grotendeels onafhankelijk van de individuele lidstaten. Op het vlak van internationaal recht dienen internationale organisaties zich in ieder geval te houden aan:

- de bepalingen in hun eigen oprichtingsverdrag;
- algemene principes van internationaal recht en internationaal gewoonterecht;
- de bepalingen in verdragen waarbij zij partij zijn.

Dit betekent niet dat internationale organisaties geen verantwoordelijkheid hebben tegenover het nationale rechtssysteem. Zo horen zij zich in het algemeen te houden aan relevante nationale wetgeving

Oprichting IOM in Genève

IOM bestaat als organisatie al sinds 1951, destijds onder de naam Intergovernmental Committee on European Migration¹. In 1989 werd het huidige verdrag waarop de organisatie is gebaseerd gesloten.

IOM is opgericht in Genève door middel van een verdrag tussen staten. Het verdrag bepaalt de bevoegdheden, van IOM². Op dit moment zijn 125 staten partij bij dit verdrag; Nederland is er hier één van. Het hoogste politieke orgaan van IOM is de Council, waarin vertegenwoordigers van alle lidstaten zitting nemen. De Council komt minimaal eens per jaar samen en bepaalt het beleid van IOM. Als zodanig zijn het alle lidstaten gezamenlijk die de leiding voeren over IOM. Voor de directe aansturing van de uitvoering is er bovendien een Executive Committee, dat bestaat uit 33 vertegenwoordigers die gekozen worden door de leden van de Council. De Executive Committee controleert het ambtelijke apparaat van IOM.

¹ Sindsdien is deze naam nog een aantal maal veranderd. Zie Ducasse-Rogier, Marianne, *The International Organization for Migration: 1951-2001* (IOM, Geneva, 2001).

² Dit is vastgelegd in de Constitutie van IOM. Deze is beschikbaar op:

http://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/about_iom/iom_constitution_eng_booklet.pdf

Het ambtelijke apparaat bestaat uit medewerkers die in dienst zijn van IOM, met aan het hoofd een Director General. Deze medewerkers werken op het hoofdkantoor van IOM in Genève en in individuele kantoren (missies) in verschillende landen. Inmiddels zijn dit zo'n 6.700 personen wereldwijd. Het ambtelijke apparaat zorgt voor de uitvoering van alle activiteiten van IOM.

Mandaat: 'Migration for the benefit of all'

IOM is in belangrijke mate opgericht als uitvoerende organisatie. De uitvoering richt zich met name op het mogelijk maken van migratie op een ordelijke en humane manier. Vanuit dit oogpunt is IOM een dienstverlener aan overheden én migranten.

Bevoegdheden en activiteiten

Concreet worden de volgende functies van de organisatie benoemd:

- mogelijk maken van georganiseerde 'transfers van migranten, vluchtelingen, ontheemden en anderen naar landen die mogelijkheden bieden voor ordelijke migratie, indien de bestaande faciliteiten voor deze migranten onvoldoende zijn of als zij zonder ondersteuning niet in staat zouden zijn te reizen;
- op verzoek van staten bieden van een divers scala aan 'migration services' zoals recruitering, selectie, taaltraining, 'orientation', medisch onderzoek, opvang, integratie, advies over migratievraagstukken en alle andere vormen van ondersteuning die samenhangen met de doelstellingen van IOM;
- op verzoek van staten bieden van 'migration services' voor het mogelijk maken van vrijwillige terugkeer;
- het bieden van een forum voor staten en andere belanghebbenden voor het uitwisselen van ideeën en ervaringen, het promoten van samenwerking en coördinatie en het doen van studies m.b.t. migratievraagstukken.

Neutrale positie

Naast het feit dat IOM een onafhankelijke positie inneemt ten opzichte van de Nederlandse overheid, neemt IOM ook een neutrale positie in. Het mandaat van IOM verbiedt de organisatie om zich te mengen in de binnenlandse aangelegenheden van de lidstaten; hieronder vallen onder meer de regels voor toegang van migranten tot de lidstaat en het aantal migranten dat de lidstaat wenst toe te laten.

Afspraken met Nederland

Naast de internationale bepaling, zijn specifieke afspraken gemaakt tussen de Nederlandse staat en IOM over haar activiteiten en positie in Nederland. Ook deze zijn weer breed geformuleerd. In het Samenwerkingsverdrag tussen Nederland en IOM (1997) is vastgelegd dat IOM de volgende activiteiten zal uitvoeren:

- a) programma's gericht op vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst voor asielzoekers en andere vreemdelingen;
- b) andere programma's en activiteiten.

Om deze activiteiten uit te voeren houdt IOM een kantoor in Nederland en committeert Nederland zich deze activiteiten financieel te ondersteunen. Daarnaast krijgt IOM voor bepaalde projecten geld van de Europese Unie. De manier waarop activiteiten in Nederland vorm krijgen wordt steeds tussen IOM en de Nederlandse staat afgesproken. De activiteiten van IOM in Nederland zijn gericht op drie thema's: vrijwillige terugkeer, overkomst naar Nederland (gezinshereniging en uitgenodigde vluchtelingen) en migratie & ontwikkeling, gericht op tijdelijke uitzendingen van migranten naar landen van herkomst.

Contact met IOM Communicatie

Tel.: +31.70.318.15.42

E-mail: iomcommunicatie@iom.int

www.iom-nederland.nl • www.iom.int

